

"Better to have tried and failed than to never have tried at all"

This is in fact a misquote from Alfred Lord Tennyson's poem *In Memoriam*:27, 1850. "Tis better to have loved and lost Than never to have loved at all".

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כו עמוד א

דאמר רב חסדא: מפני מה אין כהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לעבוד עבודה - לפי שאין קטיגור נעשה סניגור.

שמות פרק לב

- (א) נִירָא הָעָם בְּיַבְשׁוּשׁ מִשָּׁה לְרִדַּת מוֹתֶהָר נִיקְהַל הָעָם עַל־אֶהְרֹן נִיאֲמְרוּ אֵלָיו קוּמוּ עֲשֵׂה־לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי־נָהוּ מִשָּׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלֵנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדָעְנוּ מַה־הָיָה לוֹ:
- (ב) נִיאֲמַר אֱלֹהִים אֶהְרֹן פָּרְקוּ גִזְמֵי הַזֶּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵי גְשִׁיכֶם בְּנֵיכֶם וּבְגִמְיָכֶם וְהָבִיאוּ אֵלָי:
- (ג) נִיתְפָּרְקוּ כָל־הָעָם אֶת־גִּזְמֵי הַזֶּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם וְהָבִיאוּ אֶל־אֶהְרֹן:
- (ד) נִתְקַח מִיָּדָם נִיצַר אֹתוֹ בְּתָרַט וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מִסַּכָּה נִיאֲמְרוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלִינָה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:
- (ה) נִירָא אֶהְרֹן נִיבָן מִזְבַּח לִפְנֵי נִיקְרָא אֶהְרֹן נִיאֲמַר תָּג לִיקְנֹק מִתָּר:
- (ו) נִישְׁכִּימוּ מִמִּתְרַת נִיעֲלוּ עֲלֵת נִיגְשׂוּ שְׁלֵמִים נִישָׁב הָעָם לְאָכַל וְשָׂתוּ נִיקְמוּ לִצְחָק: פ

שמות פרק לב

- (כא) נִיאֲמַר מִשָּׁה אֶל־אֶהְרֹן מַה־עָשִׂה לָּךְ הָעָם הַזֶּה כִּי־הִבַּאתָ עָלָיו חֲטָאָה גְדֹלָה:
- (כב) נִיאֲמַר אֶהְרֹן אֶל־יִתְר אָף אֲדַגֵּי אֶתְּךָ נִדְעָתָ אֶת־הָעָם כִּי בָרַע הוּא:
- (כג) נִיאֲמְרוּ לִי עֲשֵׂה־לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי־נָהוּ מִשָּׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלֵנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדָעְנוּ מַה־הָיָה לוֹ:
- (כד) נִיאֲמַר לָהֶם לְמִי זָהָב הַתְּפָרְקוּ וַיִּתְּנוּ־לִי וְאֲשַׁלְכֶהוּ בְּאֵשׁ וַיִּצְאָה הָעֵגֶל הַזֶּה:
- (כה) נִירָא מִשָּׁה אֶת־הָעָם כִּי פָרַע הוּא כִּי־פָרַעָה אֶהְרֹן לְשִׂמְעָה בְּקִמְיָהֶם:

אבן עזרא שמות פרק לב

(א) אמר אברהם המחר. צריך אני להאריך על דבר העגל. יש מהקדמונים שאמרו, שנהרג חור, והנה אהרן פחד. ויש מי שאומר, כי פחד על ישראל, אם יהרגוהו, שהשם ימיתם כולם. ועל דרך הפשט, אם מעשה העגל ע"ג, למה פחד אהרן שיהרג, והלא מתו אחריו כמה חסידים מישראל, שלא הגיע מעלתם למעלת אהרן בחסידות לפרסת כף רגל אהרן על ייחוד השם. והנה חבירי דניאל הושלכו לכבשן האש בעבור שלא ישתחוו לצלם (דניאל ג, כג). ואיך יעשה אהרן פסל, שהמעשה קשה מהשתחוויה. והלא אהרן קדוש השם היה ונביא על ישראל, ומצות רבות נתנו על ידו עם משה אחיו. והנה יהיה חור טוב ממנו. ואם הוא עשה ע"ג, חייב היה משה להרגו קודם עובדי העגל. והנה משה התפלל בעדו, והעובדים הרגו. ואיך היה אחר כן מכפר על בני ישראל הוא וזרעו עד סוף כל הדורות... וכל אנשי המחקר מודים, כי השם לא יבחר שליח, שידע כי בסופו יעבוד ע"ג. ואין כל נביא שליח. והנה ראינו שאמר משה לפני מותו וואריך לאיש חסידך (דבר' לג, ח). והנה לא הזכיר דבר העגל, רק לא נמצא בו אלא מה שנמצא במשה, והמה דבר מי מריבה, כאשר אפרש במקומו. ויש אומרים, כי ישראל רמו אהרן, שעשו דפוס עגל, והשליח אהרן הזהב באש ולא הרגיש. וראיתם ואשליכהו באש ויצא העגל הזה (שמות לב, כד). וזה אינו נכון, כי אהרן, איך

בחרו השם, אם היה טפש, שירמוהו פתאים. ועוד, למה בנה מזבח לפניו וצוה שיזבחו זבחים ועולות. ואחרים אמרו, אין זה אהרן שעשה העגל אחי משה. גם זה הבל, כי הקהל לא נקהלו רק אל ההוה תחת משה. וכן כתוב: והנה אהרן וחור (שמות כד, יד). ואם היה אחר, למה לא הרגו אהרן או משה ברדתו מן ההר. גם התפלל בעדו, כי איננו נכון שיעשה חסיד ע"ג בעבור אחרים שלא ימותו.....

ועתה אחל לפרש דרך קצרה קצת הסוד. חלילה חלילה שעשה אהרן ע"ג. גם ישראל לא בקשו ע"ג, רק חשבו, שמת משה שהסיעם מים סוף. כי ראו שהמן אינו יורד בהר סיני, ומשה התעכב שם ארבעים יום. ואין כח באדם לחיות זה הזמן בלא מאכל, כי הוא לא אמר להם מתי ירד. והנה לכבוד השם נעשה, על כן בנה אהרן מזבח לפניו, והכריז שיזבחו מחר לכבוד השם. וכן עשו כאשר צום. וזו תשובת אהרן, כי נקהלו עליו, וכמו שהודעתך כי כל קהלה ואחריה על היא גנאי, ואם אחריה אל היא לשבח, כמו ויקהלו אל המלך שלמה (מ"א ח, ב). וזהו אתה ידעת את העם כי ברע הוא (שמות לב, כב), כי אני לא עשיתי רע להם, כי לא בקשו רק אשר ילך לפניהם, ולכבוד השם עשיתיו. רק בעבור שישראל היו מעורבים עם ערב רב, וזהו כי ברע הוא ולא אמר רע הוא. וחשבו מעטים מישראל שהיתה ע"ג, והביאו זבחים והשתחוו לו ואמרו אלה אלהיך ישראל. ואל תתמה בעבור שהכתוב אומר כי שחת עמך סרו מהר (שמות לב, ז - ח), כי לא כתוב כל עמך. הלא תראה, כי לא מעל בחרם רק עכן לבדו, והנה כתוב: חטא ישראל וגם עברו וגו' וגם גנבו וגם כחשו וגם שמו בכליהם (יהושע ז, יא). והנה כל עובדי העגל לשם ע"ז, שאמרו אלה אלהיך ישראל, או היתה כן במחשבתם, לא היו רק שלשת אלפים. והנה הם חצי עשירית עשירית המחנה. והכלל, כי לא נעשה כהוגן ע"ד שנחשב לפתאים שהיה ע"ג. ואל תתמה בעבור שהתאנף השם באהרן, כי זה בעבור שהיה הוא הסבה. כי הנה נענש עם משה אחיו על דבר מי מריבה ולא חטאו בזדון. וכתוב עליהם לא האמתם בי (במד' כ, יב), מריתם (שם כז, יד), מעלתם (דבר' לב, גא).

אברבנאל שמות פרק לב

ואמר וירא אהרן ויבן מזבח רוצה לומר שראה מסכלותם שהיו משתחיים למעט מהזהב שהוא בלא דעת ולא תבונה שלא היה בו צד אלהות ואז בנה מזבח וקרא חג לה' מחר כי חשב שיודיע הקדוש ברוך הוא למשה את כל המעשה ההוא ובא יבוא ולא יאחר. וביאר שהחג יהיה לה' לא לעגל כי לשם הנכבד היה מכויין אבל הבורעים ההם שלא ירדו לסוף דעתו כשראו שלא השכים אהרן בבקר לזבח באו הם והעלו עולות ויזבחו שלמים וישב העם לאכול ולשתות מהשלמים ההם בשמחה ובטוב לבב ויקומו לצחק בדברי התולים. שלא שאלו ישראל את העגל לעבדו לשם אלהות ולא עלה על לבם שהעגל הוא היה סבת הסברת יתברך עושה שמים וארץ. אבל בקשו הטלסאם שיקבל כחות מהעליונים על ידו יהיו מונהגים כאשר היו ע"י משה ולכן קראוהו בלשון רבים אלהים אשר ילכו לפנינו לפי שיהיו בו כחות העליונים ומה שאמרו קצתם אלה אלהיך ישראל ענינו שבטלסאם אלוה כזה שהיה ביד משה היה עושה ניסים ונפלאות ומוציאם ממצרים. שהם לא שאלו שינהיג אהרן במקום משה אחיו באמרם פן ימות גם הוא כאחיו. ולכך לא נתרצו באדם ילוד אשה קצר ימים ושבע רוגז אלא בטלסאם ממתכת עומד וקיים גם שהאיש המנהיג לא ימנעו ממנו שיעלה להר וילך מכאן ומכאן כמשה ואולי יקרה לו בהליכותיו כאשר קרה למשה שלא ידעו מה היה לו. ולזה בקשו הטלסאם. ואמרו אשר ילך לפנינו שלא יעתק ממקומו ותמיד ילך עמנו ויהיה לפנינו. ובקשו זה מאהרן בחשב' שבחכמתו ידע לעשותו גם כי הוא היה יודע סודות משה שהיה בידו כיוצא בו. וכן שלא כיון אהרן חלילה לעשות ע"א שיעבדו אלא לעשות תחבולה לעכבם עד בוא משה כדברי הרלב"ג. וגם להראות להם סכלותם ושהטלסאם ששאלו רוח אין בקרבם והבל הוא כפי הדעת האחרון שזכרתי. ומפני שלא היתה כוונתו רעה לכן לא הענישו הקדוש ברוך הוא כחוטא ומחטיא את הרבים. וגם משה לא הרגו כשצוה הרגו איש את אחיו. ולא היה משוא פנים בדבר כי רחמנא לבא בעי. וכן אמרו באלה שמות רבה משל לבן מלך שזחה דעתו עליו ונטל את הצפורן לחתור בית אביו אמר ליה פדוג אחד אל תיגע בעצמך תן לי ואני חותר הציץ המלך עליו א"ל יודע אני כוונתך חיי איני משליט על פלטיין שלי אלא אתה. כך בשעה שאמרו ישראל לאהרן קום עשה לנו אלהים אמר להם פרקו את הזהב אני כהן ואני עושה אותו ואקריב לפניו והוא לא עשה כן אלא לעכבן עד שיבוא משה א"ל הקדוש ברוך הוא אהרן אני יודע איך היתה כוונתך חייך איני משליט על קרבנותיהם אלא אותך שנאמר ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך. ואלו היה אהרן מוחה בידיהם ומוכיחם היו הורגים אותו וממהרים לעשות את העגל בידיהם ועובדים אותו בלי עכוב ותהיה זו סבה

שיכלם כלם יחד. ולכן היה מה שעשה אהרן בחכמתו הוא בדרך הישר ובוחר לבות וכליות נתן שכרו כהונת עולם. וכן הותררה השאלה הד'. שהנה אמר הש"י למשה לך רד כי שחת עמך. ולא אמר לו שאהרן הכשילם וסבב השחתת' מפני שידע ית' שלא היתה כונתו לחטוא ולהחטיא חלילה. אלא למנוע את הרע כל מה שאפשר וכן (ש"ר פ' מ"א) אחז"ל במקום הנזכר ויבן מזבח לפניו בקשו לבנות עמו ולא הניח להם. אמר הניחו לי שאני בונה לעצמי שאין כבודו של מזבח שיבנהו אחר. ואהרן נתכוון לאחר הדבר אמר בעוד שאני בונה לעצמי משה יורד וכו':

רש"ר הירש שמות פרק לב

(ב - ד) כבר הערנו למעלה על פסוק א, שלפי משמעות הפסוקים א ולה פעל אהרן תחת לחץ הכפייה של עוצמת המון העם. בדברים ט, כ נאמר במפורש, שאהרן חטא, אף חטא חטא גדול. הוא היה חייב לשים נפשו בכפו ולהתנגד לעם בדיבור ובמעשה. אלא שהיה סבור, שמן החכמה - ולפיכך מן הראוי - לוותר לעם למען העם עצמו, וכך היו מפרשים תמיד את התנהגותו. כסבור היה אהרן, שאם יפול קרבן בידי העם, ישליך העם מעליו כל רסן ויתמסר עוד יותר לאמונת הבל ודמיון שוא. הן שוב אין זכר לחור, שהושאר לידו לסייעו (עי' לעיל כד, יד), ומכאן אמרו, שכבר שילם בחייו על נסיונו להתנגד לעם. לפיכך היה אהרן רשאי להאמין, שיחזיק את מעשה העם בידו, ושיעלה בידו לחכות לשובו של משה תוך ביצוע הססני, ושמכל מקום יוכל לצמצם את חטא העם למימדים מוגבלים ביותר. תפיסה זו יש לה סמוכין בכל מהלך הסיפור. אהרן דורש: פרקו נזמי הזהב אשר באזני גשיכם בניכם ובנתיכם, והוא מצפה, שהללו לא יתנו בקלות ובמהירות לפרקם מתכשיטיהם.

(כב - כד) מה רבה גדולתו של אהרן בשעה שאמר את התשובה הזאת! הוא לא אמר דבר להגנתו, אף שתק ולא הזכיר את הנסיבות הידועות לנו, שהיו עשויות למעט במידת חטאו. אין זכר להתכנסות המון העם שגבר עליו - "ויקהל העם על - אהרן" (לעיל פסוק א) -, אין זכר לנסיונו לנצל את יצר ההתנגדרות של הנשים לשם השחיית המעשה, אין זכר למלאכת החרט רבת העמל, שבה ביקש לדחות את גמר העשייה, - לכל זה אין זכר. אין הוא רוצה להגדיל את אשמת העם על - ידי סיבה כלשהי שתמעט באשמתו. הוא מקבל על עצמו כמעט את כל האשמה כולה, והוא מאשים את עצמו בגילוי חולשה ואוזלת יד: אתה ידעת את - העם כי ברע הוא - זאת כל הגנתו; אתה ידעת תקיפות העם ורגשנותו, שעה שהוא אסור בחבלי התאוה. משום כך לא נסיתי להתנגד לו כלל ועיקר, ונכנעתי מיד לדרישתו (ויש להשוות: "ויקהל העם על - אהרן ויאמרו אליו קום עשה - לנו אלהים וגו'"), האמור בסיפור המעשה כפי שהתרחש באמת, כנגד דבריו המתונים של אהרן: ויאמרו לי עשה - לנו וגו'); השלכתי את זהבם באש (- כדי להתיכו, ואין הוא אומר דבר על עמלו הממושך שעמל במלאכת העגל -), ובדרך זו, בגלל רפיון כוחי וחוסר עמידתי על מידותי, - ויצא העגל הזה.

אברבנאל במדבר פרק כ

ודעתי בזה שמשה ואהרן שניהם נענשו בעבור עונות שעשו אם אהרן בעון העגל. ואם משה אדונינו ענין המרגלים, לא שהיה אהרן מעובדי העגל ולא שהיה משה מזור המרגלים חלילה להם מרשע. אבל אהרן כמו שהתבאר במקומו שלא בכונה רעה עשה את העגל ועם היות כוונתו לעכב את העם ולהנהיגם בנחת עד בא משה הנה נמשך ממנו מה שנמשך. ולפי שהעם לקחו מיד השם ככל חטאתם מהם מתו במגפה ומהם ע"י חרב ולא באו אל הארץ אשר אמר ה' לתת להם הנה היה אהרן בזה סבה מה לכן היה מהמשפט האלהי שכמו שאהרן סבב באנשים ההמה שימותו במדבר ולא יכנסו לארץ שהוא גם כן ימות במדבר ולא יכנס לארץ. האמנם לפי שלא היה אהרן מעובדי העגל כשאר האנשים הפושעים לכן לא נענש עמהם והאריך אפו אליו, ונכלל במה שאמר למשה ועתה לך נחה את העם וגו' וביום פקדי ופקדתי, ולרמוז לזה נאמר שם בסוף הספור ויגוף ה' את העם אשר עשו את העגל אשר עשה אהרן כלומר ואמנם אהרן ענשו שמור לו לשעתו....

משנה מסכת אבות פרק ב משנה ה

....ובמקום שאין אנשים השתדל להיות איש:

תפארת ישראל - יכין מסכת אבות פרק ב

השתדל להיות איש. כשיראה הזור פרוץ מרובה על העומד בפרץ, ומרגיש בנפשו כי רוח ה' נוססה בו ויחל לפעמו, יתחזק בה' ויבטח בעזרתו לעמוד בראש ולהתאמץ בדבר ה', לכוף התועים ללכת בדרך ישרה, וי"א דה"פ אפי' במקום שאין אנשים ואתה הבינוני עומד בין הננסין, שיתדמו כאילו אתה באמת ענק נגדם, השתדל להיות איש, ולא תסתפק במעט חכמתך כי רבה היא בעיני העניים האלו. וי"א לעניין צניעות קאמר, דהצנע לכת עם אלהיך [כברכות כ"ח ב]:

הרב אהרון ליכטנשטיין

כפי שכבר הזכירו רבים, המגילה המגוללת את סיפור הפורים קרויה דווקא על שם אסתר המלכה. נראה שהסיבה לכך אינה רק שאסתר היא מחברת המגילה, אלא בעיקר משום שאסתר היא השחקנית הראשית בה. סיפור המגילה הוא, במידה רבה, סיפורה של אסתר - נערה ביישנית ופסיבית, הגדלה לאחר מות הוריה בבית קרובה, והופכת לדמות אקטיבית ויוזמת, המצילה את עמה במו ידיה.

אנו מתוודעים לאסתר בפעם הראשונה דרך מרדכי קרובה, שלקחה לו לבת. מאותה שעה, מצטיירת אסתר כנערה פסיבית, שאינה חורגת מהוראותיו של קרובה-אומנה לטוב או לרע. למעשה, המגילה מדגישה את הפסיביות של אסתר בכל הזדמנות: בהרמונו של אחשוורוש אסתר אינה מבקשת דבר, היא אינה מגדת את עמה ואת מולדתה "כי מְרַצְכִי צָנָה עָלַיָּה אֲשֶׁר לֹא תִגִּיד" (ב', י), וגם לאחר שגלקחה אל בית המלך - מרדכי ממשיך להתהלך לפני חצר בית הנשים, "לְדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמָה יַעֲשֶׂה בָּהּ" (שם, יא).

אפילו לאחר שנבחרה להיות מלכה למלך אחשוורוש, וצפוי היה שתבגר ותצא מדמות היתומה האסופית הגדלה בבית קרובה, מעידה עליה המגילה: "וְאֵת מֵאֲמַר מְרַצְכִי אֶסְתֵּר עָשָׂה פֶּאֶשֶׁר הִקְטָה בְּאֶמְנָה אֶתֹ" (שם, יט). אפילו מינויה למלכה - תפקיד מפתח, המאפשר, אם לא תובע, עצמאות ופעלתנות - אינו גורם לאסתר להתעלות מעל אישיותה הילדותית והפסיבית.

לעומת דמותה הפסיבית בתחילת המגילה, בסוף המגילה מצטיירת אסתר כדמות פעלתנית ביותר. אסתר היא המזמינה את המלך למשתה, היא המתעמתת עם המן, והיא הנופלת לפני המלך ומתחננת לפניו להעביר את הגזירה מעל עמה. אפילו במקום היחיד שבו מופיע מרדכי בסיפור התשועה - כאשר הוא מורכב על הסוס - הוא פסיבי, ואינו פועל דבר. ניתן לסכם ולומר שסיפור המגילה הוא, למעשה, גם סיפורה האישי של אסתר, ההופכת בפרק זמן קצר מילדה מבוהלת ומפוזזת לדמות בוגרת, התופסת פיקוד, לוקחת אחריות ומצילה את עמה.

נשאלת השאלה, כיצד אירע המהפך. מהי נקודת המפנה, שבה התעוררה אסתר מתנומתה הפסיבית?

לאחר שנשלחו כתבי ההשמדה על היהודים, התיישב מרדכי בשער המלך בלבוש שק. בשעה כה מכרעת לגורלו של עם ישראל, לא התחלחלה אסתר אלא בשל לבושו של מרדכי: "וַתִּתְחַלְחַל הַמֶּלֶכָה מֵאֵד וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת מְרַצְכִי" (ד', ד). דומה, שזהו שיא האטימות: במקום לבטל את הגזרה, אסתר מבקשת ממרדכי לחזור לעיסוקיו, כאילו לא אירע מאומה.

מרדכי, כמובן, אינו מקבל את שליחיה של אסתר. במקום זאת, הוא מספר לה על מה שאירע: 'עם ישראל כולו שרוי בסכנה. עלייך, כאישה בבית המלך, לעשות משהו. זעקי! בקשי! התחנני! התפללי!'

תשובתה של אסתר מדהימה באטימותה:

כָּל עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינַת הַמֶּלֶךְ יוֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל אִישׁ נֹאשָׂה אֲשֶׁר יָבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ... אֲשֶׁר לֹא יִקְרָא אֶת דָּתוֹ לְקִמִּית (ד', יא)

עם ישראל מצוי בסכנה, אך אסתר בשלה: 'זה בניגוד לתקנון בית המלך; וכי יכולה אני לפעול בניגוד לנהלים?!' בדילמה בין הסכנה הציבורית לסכנת הפרטית, הכרעתה של אסתר ברורה.

בכל פעם שאני קורא את תשובתו של מרדכי לאסתר, היא מעוררת בי חלחלה מחדש:

אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך מפל היהודים. כי אם תחפש תחרישי בעת הזאת רנח והעלה
נעמוד ליהודים במקום אחר ואת רגליך תאבדו ומי יודע אם לעת קזאת הגעת למלכות (שם, יג-
יד)

איזו האשמה חריפה! מרדכי חושד באסתר שהיא מסרבת ללכת אל המלך לא מתוך חולשה, אלא
מתוך שיקול דעת. כביכול, היא עשתה חשבון קר: גם אם ירד עם ישראל כולו לטמיון - אני אשאר
בבית המלכות.

מרדכי יודע היטב שכל הפחדים וההיסוסים הם שוליים. מי שאכפת לו באמת, מי שגורלו וייעודו
קשורים בעם ישראל - הסכנות אינן מטרידות אותו כלל. החשבונות יכולים לעלות, אם במודע ואם
בתת-מודע, רק מתוך תפיסה של 'כולם ילכו לאיבוד, ואני וידידי ננצל'.

'ולא רק שחשבונך פסול מבחינה מוסרית', מוסיף ואומר לה מרדכי, 'הוא אף אינו נכון'. האם את
חושבת שכולם ירדו לטמיון ואת תינצלי? האם כך מנהל הקב"ה את עולמו? האמנם מי שמנער
מעליו כל אחריות, מי שלא אכפת לו, מי שמעדיף את טובתו על טובת הכלל - הוא ששורד? 'כי אם
תחפש תחרישי בעת הזאת - רנח והעלה נעמוד ליהודים במקום אחר, ואת רגליך תאבדו!'

זוהי שעת המפנה. לאחר שמרדכי מטיח בה את ההאשמה החריפה הזו, אסתר מפסיקה לרמות את
עצמה. היא מגלה שבתוך תוכה, מאחורי היסוסיה ופחדיה, אכן לא מספיק אכפת לה. היא מבינה
שכאשר עם ישראל בסכנה, רק שאלה אחת היא רלוונטית: האם אכפת לה מעם ישראל או לא אכפת
לה.

בשעה זו, כאשר אסתר מבינה זאת, היא מזדקפת מלוא קומתה, והופכת מאסתר של ראשית המגילה
ל'אסתר המלכה' של סופה.

גם בפנינו, מי פחות ומי יותר, עומדת הדילמה של אסתר המלכה. כל אחד מאיתנו עומד בפני
היסוסים ולבטים לגבי מידת יכולתו לפעול למען עם ישראל. איני רוצה לגסח את השאלה בלשונו
של מרדכי, אולם כאז כן עתה, השאלה היא אחת: אילו היסוסים נובעים מחוסר יכולת ומחוסר
אוניס, ואילו נובעים, רחמנא ליצלן, מחוסר אכפתיות.

כל אחד מאיתנו נדרש לעשות את מה שעשתה אסתר: להתייצב מול עצמו ומול הקב"ה, ולברר: מה
אני יכול לעשות למען עם ישראל? כאשר האדם בוחר לעצמו מקצוע, דרך חיים ומקום מגורים -
עומדות בפניו אפשרויות טובות רבות. השאלה שעליו לשאול את עצמו אינה רק האם מה שהוא
עושה הוא טוב, אלא האם הוא הטוב ביותר. ביסודו של דבר, הכל נובע מאותה שאלה: האם אכפת
לנו, או לא אכפת לנו?!

כאשר נבקע ים סוף, ומלאכי השרת עמדו וביקשו לשיר שירה, אמר להם הקב"ה: 'מעשי ידי
טובעים בים ואתם אומרים שירה?'. אכן, השירה יפה ונפלאה. זוהי הדרך שבה עובדים המלאכים
את ה', וזוהי דרכם להגשים את עצמם. אולם ישנן שעות ששירה אינה יפה להן. 'מעשי ידי
טובעים בים ואתם אומרים שירה?!'

הבעיה אינה שהשירה לא אסתטית, או לא מתאימה. זוהי תביעה של סדר עדיפויות: האם כאשר
מעשי ידי של הקב"ה טובעים בים, אין מה לעשות חוץ מלומר שירה?

זוהי השאלה העומדת בפני כל אחד: כאשר כה רבים טובעים בים של שנאה, בורות וניתוק מכנסת
ישראל - האם דווקא אתה, שמסוגל לעזור - דווקא אתה אומר שירה?

זוהי השאלה העומדת בפנינו, וזוהי השאלה שהעמיד מרדכי בפניה של אסתר: כשתעמדי לגורלך
בקץ הימין, ותשאלי אם עשית מה שיכולת, מה תהיה תשובתך אז? או, אולי אפילו יותר חשוב: מה
תהיה תשובתך היום?